C/2025/641

10.2.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Ιανουαρίου 2025

για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Πορτογαλίας

(C/2025/641)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, και ιδίως το άρθρο 17,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(1) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία ([1]), μαζί με τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 σχετικά με την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ([2]) και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών ([3]), αποτελούν τα βασικά στοιχεία του μεταρρυθμισμένου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και συνεκτική επιβολή των κανόνων.

(2) Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή βρίσκονται στο επίκεντρο του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης. Τα εν λόγω σχέδια πρέπει να επιτυγχάνουν δύο στόχους: i) να διασφαλίζουν ότι, μεταξύ άλλων έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή παραμένει σε συνετά επίπεδα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα οδηγείται και διατηρείται κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ii) να διασφαλίζουν την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε σχέδιο πρέπει να παρουσιάζει μεσοπρόθεσμη δέσμευση για μια πορεία των καθαρών δαπανών ([4]), η οποία να θέτει ουσιαστικά δημοσιονομικό περιορισμό για τη διάρκεια του σχεδίου, που καλύπτει τέσσερα ή πέντε έτη (ανάλογα με την κανονική διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου στο εκάστοτε κράτος μέλος). Επιπλέον, το σχέδιο πρέπει να εξηγεί με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα διασφαλίσει την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις [συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΔΜΑ), κατά περίπτωση], καθώς και με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα λάβει υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης. Η περίοδος δημοσιονομικής προσαρμογής καλύπτει χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, το οποίο μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη, αν το κράτος μέλος δεσμευτεί να υλοποιήσει ένα σύνολο σχετικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο πληροί τα κριτήρια του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(3) Μετά την υποβολή του σχεδίου, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσον αυτό συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δηλαδή οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(4) Βάσει σύστασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει σύσταση με την οποία να καθορίζει την πορεία των καθαρών δαπανών του οικείου κράτους μέλους και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ-ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ

(5) Στις 11 Οκτωβρίου 2024 η Πορτογαλία υπέβαλε το οικείο εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Η υποβολή πραγματοποιήθηκε έπειτα από παράταση της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, όπως συμφωνήθηκε με την Επιτροπή λαμβανομένων υπόψη των λόγων που προέβαλε η Πορτογαλία.

Διαδικασία πριν από την υποβολή του σχεδίου

(6) Για να πλαισιωθεί ο διάλογος που οδηγεί στην υποβολή εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 21 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή απέστειλε, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, την πορεία αναφοράς ([5]) στην Πορτογαλία. Η Επιτροπή δημοσίευσε την πορεία αναφοράς στις 11 Οκτωβρίου 2024 ([6]). Η πορεία αναφοράς βασίζεται σε ανάλυση επικινδυνότητας και διασφαλίζει ότι, έως το τέλος της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής και ελλείψει περαιτέρω δημοσιονομικών μέτρων πέραν της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή διατηρείται σε συνετά επίπεδα σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώνεται κάτω από το 3 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο προσαρμογής και διατηρείται κάτω από την εν λόγω τιμή αναφοράς σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Ως μεσοπρόθεσμος ορίζοντας ορίζεται η δεκαετής περίοδος μετά το πέρας της περιόδου προσαρμογής. Σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η πορεία αναφοράς συνάδει επίσης με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος. Η πορεία αναφοράς της Πορτογαλίας ορίζει ότι, με βάση τις παραδοχές της Επιτροπής στις οποίες στηριζόταν η προηγούμενη καθοδήγηση του Ιουνίου του 2024 και την παραδοχή τετραετούς περιόδου προσαρμογής, οι καθαρές δαπάνες δεν θα πρέπει να αυξηθούν περισσότερο από τις τιμές που παρέχονται στον πίνακα 1. Οι τιμές αυτές αντιστοιχούν σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,6 % κατά την περίοδο προσαρμογής (2025-2028).

Πίνακας 1: Πορεία αναφοράς που παρείχε η Επιτροπή στην Πορτογαλία στις 21 Ιουνίου 2024

	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος 2025-2028
Μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	4,1	3,6	3,4	3,3	3,6

Πηγή: Υπολογισμοί της Επιτροπής.

(7) Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο του 2024 η Πορτογαλία και η Επιτροπή διεξήγαγαν τεχνικό διάλογο. Ο διάλογος επικεντρώθηκε στην πορεία των καθαρών δαπανών την οποία προβλέπει η Πορτογαλία και στις υποκείμενες παραδοχές (ιδίως στις εκτιμήσεις για τη δυνητική ανάπτυξη), καθώς και στην εξαίρεση από τη συνθήκη διασφάλισης μη οπισθοβαρούς προσπάθειας, καθώς και στην προβλεπόμενη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης για δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, ενεργειακή ασφάλεια και ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων.

(8) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχε η Πορτογαλία στο σχέδιό της, δεν πραγματοποιήθηκε διαδικασία διαβούλευσης με τα σχετικά εθνικά ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων) πριν από την υποβολή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(9) Το εθνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο («*Conselho das Finanças Públicas*») εξέδωσε γνώμη σχετικά με τις μακροοικονομικές προβλέψεις και τις μακροοικονομικές παραδοχές στις οποίες βασίζεται η πολυετής πορεία των καθαρών δαπανών. Το Δημοσιονομικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προβολές για την οικονομική ανάπτυξη και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ φαίνονται εύλογες, αλλά εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με τις εκτιμήσεις της δυνητικής ανάπτυξης και του κενού παραγωγής, λόγω της αξιοπιστίας τους βάσει του συνολικού μακροοικονομικού σεναρίου του σχεδίου.

([5]) Η προηγούμενη καθοδήγηση που διαβιβάστηκε στα κράτη μέλη και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή περιλαμβάνει πορείες χωρίς παράταση και με παράταση της περιόδου προσαρμογής (που καλύπτει 4 και 7 έτη, αντίστοιχα). Περιλαμβάνει επίσης τους βασικούς αρχικούς όρους και τις υποκείμενες παραδοχές που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο μεσοπρόθεσμης πρόβλεψης του δημόσιου χρέους της Επιτροπής. Η πορεία αναφοράς υπολογίστηκε με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο *Debt Sustainability Monitor (Παρακολούθηση της βιωσιμότητας του χρέους) 2023* της Επιτροπής (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en?prefLang=el&etrans=el). Βασίζεται στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στη μεσοπρόθεσμη παράτασή τους έως το 2033, ενώ η μακροπρόθεσμη αύξηση του ΑΕΠ και οι δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού συνάδουν με την κοινή *έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου για τη δημογραφική γήρανση του 2024* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en?prefLang=el).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_el#portugal.

(10) Το σχέδιο υποβλήθηκε στο εθνικό κοινοβούλιο στις 11 Οκτωβρίου 2024.

Άλλες συναφείς διαδικασίες

(11) Στις 15 Οκτωβρίου 2024 η Πορτογαλία υπέβαλε το οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025. Η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το εν λόγω σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος στις 26 Νοεμβρίου 2024 ([7]).

(12) Στις 21 Οκτωβρίου 2024 το Συμβούλιο απηύθυνε στην Πορτογαλία σειρά ειδικών ανά χώρα συστάσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ([8]).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(13) Σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή αξιολόγησε το σχέδιο ως εξής:

Πλαίσιο: μακροοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές

(14) Η οικονομική δραστηριότητα στην Πορτογαλία αυξήθηκε κατά 2,5 % το 2023, λόγω της εγχώριας ζήτησης και των εξαγωγών υπηρεσιών. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οικονομία αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 1,7 % το 2024, κυρίως λόγω της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης. Το 2025 το πραγματικό ΑΕΠ πρόκειται να αυξηθεί κατά 1,9 %, καθώς οι επενδύσεις αναμένεται να επιταχυνθούν. Το 2026 το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,1 %, υποστηριζόμενο περαιτέρω από τις επενδύσεις, καθώς και από την ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση. Κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων (δηλ. 2024-2026), η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ στην Πορτογαλία αναμένεται να μειωθεί από 2,5 % το 2023 σε 1,9 % το 2026, λόγω της χαμηλότερης συμβολής της απασχόλησης που αντικατοπτρίζει την προβλεπόμενη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας βρισκόταν στο 6,5 % το 2023 και, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, θα υποχωρήσει σε 6,4 % το 2024, σε 6,3 % το 2025 και σε 6,2 % το 2026. Ο πληθωρισμός (αποπληθωριστής του ΑΕΠ) προβλέπεται να μειωθεί από 6,9 % το 2023 σε 3,8 % το 2024, και να φτάσει στο 2,5 % το 2025 και στο 2,2 % το 2026.

(15) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, το 2023 το δημοσιονομικό πλεόνασμα της Πορτογαλίας ανήλθε σε 1,2 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το πλεόνασμα πρόκειται να ανέλθει στο 0,6 % του ΑΕΠ το 2024, να μειωθεί περαιτέρω στο 0,4 % του ΑΕΠ το 2025 και, με την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής, στο 0,3 % το 2026. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνουν το σχέδιο προϋπολογισμού της Πορτογαλίας για το 2025 που υπέβαλε η κυβέρνηση στο εθνικό κοινοβούλιο τον Οκτώβριο. Το δημόσιο χρέος ανήλθε στο 97,9 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο λόγος του χρέους αναμένεται να μειωθεί στο 95,7 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024. Προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω σε 92,9 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2025 και σε 90,5 % στο τέλος του 2026. Οι δημοσιονομικές προβλέψεις της Επιτροπής δεν λαμβάνουν υπόψη τις δεσμεύσεις πολιτικής στα μεσοπρόθεσμα σχέδια αυτές καθαυτές έως ότου να υποστηρίζονται από εύλογα και επαρκώς καθορισμένα απτά μέτρα πολιτικής.

Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες μακροοικονομικές παραδοχές στο σχέδιο

(16) Το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Πορτογαλίας καλύπτει την περίοδο 2025-2028 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών.

(17) Το σχέδιο περιέχει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(18) Στο σχέδιο προβλέπεται δέσμευση στην πορεία των καθαρών δαπανών που αναφέρεται στον πίνακα 2, η οποία αντιστοιχεί σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,6 % κατά τη διάρκεια των ετών 2025-2028. Η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών που αναφέρεται στο σχέδιο κατά την περίοδο προσαρμογής (2025-2028) συνάδει σε γενικές γραμμές με ([9]) την πορεία αναφοράς την οποία διαβίβασε η Επιτροπή στις 21 Ιουνίου 2024. Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ότι η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ θα μειωθεί σταδιακά από 2,4 % το 2024 σε 1,6 % το 2028. Επιπλέον, σύμφωνα με το σχέδιο ο ρυθμός αύξησης του αποπληθωριστή του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 3,1 % το 2024 σε 2,6 % το 2025 και στη συνέχεια σε 2,0 % έως το 2028.

Πίνακας 2: Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες παραδοχές στο σχέδιο της Πορτογαλίας

	2024	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025-2028
Αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	11,8	5,0	5,1	1,2	3,3	3,6
Αύξηση των καθαρών δαπανών (σωρευτική, από το έτος βάσης 2023, %)	11,8	17,4	23,4	24,8	28,9	ά.α

([7]) Γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Πορτογαλίας, 26.11.2024, C(2024) 9063 final.
([8]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Πορτογαλίας.
([9]) Η διαφορά δεν είναι ορατή λόγω στρογγυλοποίησης.

	2024	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025-2028
Αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ (%)	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6	1,8
Πληθωρισμός (αύξηση του αποπληθωριστή του ΑΕΠ) (%)	3,1	2,6	2,0	2,0	2,0	2,2

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Πορτογαλίας και υπολογισμοί της Επιτροπής.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο δημόσιο χρέος

(19) Εάν η πορεία των καθαρών δαπανών για την οποία αναλαμβάνεται δέσμευση στο σχέδιο και οι υποκείμενες παραδοχές πραγματωθούν, το δημόσιο χρέος, σύμφωνα με το σχέδιο, θα μειωθεί σταδιακά, από 95,9 % το 2024 σε 83,2 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028), όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα. Μετά την προσαρμογή, μεσοπρόθεσμα, ο λόγος του χρέους προβλέπεται να μειωθεί σταθερά σύμφωνα με το σχέδιο, σε 64,8 % έως το 2038.

Πίνακας 3: Εξελίξεις του δημόσιου χρέους και του ισοζυγίου στο σχέδιο της Πορτογαλίας

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	97,9	95,9	93,3	90,4	87,2	83,2	64,8
Ισοζύγιο της κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	1,2	0,4	0,3	0,1	1,1	1,3	- 1,2

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Πορτογαλίας.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος του δημόσιου χρέους θα παραμείνει σε καθοδική πορεία έως το τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Αυτό είναι εύλογο, δεδομένου ότι, με βάση τις παραδοχές του σχεδίου, το χρέος προβλέπεται να μειωθεί κατά τη δεκαετία μετά την περίοδο προσαρμογής, σύμφωνα με όλες τις αιτιοκρατικές προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους από την Επιτροπή, και οι στοχαστικές προβολές δείχνουν ότι το χρέος θα μειωθεί με επαρκώς υψηλή πιθανότητα. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το χρέος, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο α) και στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης

(20) Με βάση την πορεία των καθαρών δαπανών και τις παραδοχές του σχεδίου, το δημοσιονομικό πλεόνασμα θα αυξηθεί από 0,3 % του ΑΕΠ το 2025 σε 1,3 % του ΑΕΠ το 2028. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης δεν θα υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Επιπλέον, κατά τη δεκαετία που έπεται της περιόδου προσαρμογής (δηλαδή έως το 2038), το δημόσιο έλλειμμα δεν θα υπερβαίνει το 3 % του ΑΕΠ. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το έλλειμμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο β) και στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής

(21) Το χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής, που μετράται ως η μεταβολή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, όπως περιγράφεται στο σχέδιο, είναι οπισθοβαρές, σε σύγκριση με τη γραμμική πορεία που αναφέρεται ως κανόνας στο άρθρο 6 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Σύμφωνα με το σχέδιο, αυτό το χρονοδιάγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής οφείλεται στον αντίκτυπο που έχουν στις δαπάνες έργα που χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι εξελίξεις στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο σύμφωνα με το σχέδιο. Η μείωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς πλεονάσματος το 2025 και το 2026 και η αύξηση το 2027 εξηγούνται κυρίως από αυτό το είδος δαπανών (εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 0,2 και 0,6 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2025 και το 2026, αντίστοιχα). Χωρίς να ληφθούν υπόψη οι δαπάνες που σχετίζονται με

έργα που χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η δημοσιονομική προσαρμογή θα παραμείνει σε γενικές γραμμές γραμμική κατά την περίοδο προσαρμογής (2025 έως 2028). Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με τη ρήτρα για τη συνθήκη διασφάλισης μη οπισθοβαρούς προσπάθειας που ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο γ) και με τη μεταβατική διάταξη στο άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Πίνακας 4: Εξελίξεις του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου στο σχέδιο της Πορτογαλίας

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	3,2	2,3	2,1	1,7	2,8	2,9
Μεταβολή στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (ε.μ.)	ά.α	- 0,9	- 0,1	- 0,5	1,1	0,1

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Πορτογαλίας.

Συνέπεια του σχεδίου με τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος

(22) Αν πραγματωθούν οι παραδοχές και οι δεσμεύσεις του σχεδίου, το διαρθρωτικό έλλειμμα θα παραμείνει κάτω από το 1,5 % του ΑΕΠ καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής. Ως εκ τούτου, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, το κοινό περιθώριο ανθεκτικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 θα εξακολουθήσει να τηρείται και, επομένως, δεν απαιτείται η πρόσθετη βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Συνέπεια του σχεδίου με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους

(23) Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δεδομένου ότι το δημόσιο χρέος θα υπερβεί το 90 % του ΑΕΠ το 2025 και το 2026 σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος του χρέους πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 1 εκατοστιαία μονάδα κατά μέσο όρο ετησίως έως ότου υποχωρήσει κάτω από το 90 %, και στη συνέχεια θα πρέπει να μειωθεί κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο. Αυτή η μέση μείωση υπολογίζεται για την περίοδο 2024-2028 και ανέρχεται σε 3,0 εκατοστιαίες μονάδες. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους.

Μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου

(24) Το σχέδιο βασίζεται σε ένα σύνολο παραδοχών που διαφέρουν από τις παραδοχές της Επιτροπής οι οποίες διαβιβάστηκαν στην Πορτογαλία στις 21 Ιουνίου 2024. Ειδικότερα, το σχέδιο χρησιμοποιεί διαφορετικές παραδοχές για έξι μεταβλητές, και συγκεκριμένα: τη θέση εκκίνησης (δηλαδή το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο το 2024), την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ, την αύξηση του αποπληθωριστή του ΑΕΠ, την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, το τεκμαρτό ονομαστικό επιτόκιο και την προσαρμογή αποθεμάτων-ροών. Επιπλέον, η δημοσιονομική προσαρμογή είναι οπισθοβαρής. Κατωτέρω παρέχεται εκτίμηση των διαφορών στις παραδοχές. Οι διαφορές στις παραδοχές με τον σημαντικότερο αντίκτυπο στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών παρατίθενται κατωτέρω, μαζί με αξιολόγηση κάθε διαφοράς που εξετάζεται μεμονωμένα.

— Το σχέδιο στηρίζεται στην παραδοχή ότι η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ θα είναι ελαφρώς υψηλότερη, κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο την περίοδο προσαρμογής (έως το 2028). Μετά το τέλος της περιόδου προσαρμογής, δηλαδή από το 2028, η σειρά δυνητικής ανάπτυξης συγκλίνει με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής. Αυτό συμβάλλει σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου από ό,τι σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής. Συνολικά, η διαφορά αυτή έως το 2028 προκύπτει από τις επικαιροποιημένες σειρές δυνητικού ΑΕΠ, που πραγματοποίησε η Πορτογαλία με βάση την από κοινού συμφωνηθείσα μεθοδολογία της ΕΕ. Κρίνεται ευλογοφανής καθώς εξηγείται, βάσει των βραχυπρόθεσμων μακροοικονομικών προβλέψεων της Πορτογαλίας στο μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο, οι οποίες είναι ελαφρώς ευνοϊκότερες από ό,τι στην προηγούμενη καθοδήγηση, αλλά σύμφωνες με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την ελαφρά προς τα πάνω αναθεώρηση της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ για την περίοδο 2022-2023 και από την επικαιροποίηση των προβλέψεων της Eurostat για τον πληθυσμό. Κατά συνέπεια, η παραδοχή αυτή θεωρείται δεόντως αιτιολογημένη.

— Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ενός χρονοδιαγράμματος της δημοσιονομικής προσαρμογής, που μετράται ως μεταβολή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, το οποίο είναι οπισθοβαρές για το 2027 και το 2028, σε σύγκριση με την παραδοχή της Επιτροπής για γραμμική προσαρμογή. Αυτό συμβάλλει σε χαμηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου από ό,τι σύμφωνα με τις παραδοχές της Επιτροπής. Η

διαφορά αυτή οφείλεται στον προβλεπόμενο αντίκτυπο που έχουν στις δαπάνες έργα που χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2026, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2024. Η οπισθοβαρής δημοσιονομική προσαρμογή συνάδει με το άρθρο 6 στοιχείο γ) και τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 36 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Κατά συνέπεια, η παραδοχή αυτή θεωρείται δεόντως αιτιολογημένη.

Οι εναπομένουσες διαφορές δεν έχουν σημαντική επίδραση στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής. Συνολικά, όλες οι διαφορές στις παραδοχές εξεταζόμενες από κοινού οδηγούν σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο η οποία συνάδει σε γενικές γραμμές με την πορεία αναφοράς. Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την ανωτέρω αξιολόγηση των παραδοχών του σχεδίου σε μελλοντικές αξιολογήσεις της συμμόρφωσης με την πορεία των καθαρών δαπανών.

Δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου

(25) Σύμφωνα με την ενδεικτική δημοσιονομική στρατηγική που περιέχεται στο σχέδιο, οι δεσμεύσεις για τις καθαρές δαπάνες θα υλοποιηθούν μέσω συγκράτησης των δαπανών και αυξήσεων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων. Παρότι το σχέδιο παρουσιάζει μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που μειώνουν τα έσοδα, όπως η προγραμματισμένη επικαιροποίηση του καθεστώτος φορολόγησης του εισοδήματος των νέων, αυτά αναμένεται να αντισταθμιστούν με την άρση των μέτρων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας το 2025, όπως το ξεπάγωμα του συντελεστή άνθρακα στο πλαίσιο του φόρου καυσίμων και η σταδιακή κατάργηση έργων που χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2027. Ο προσδιορισμός των μέτρων πολιτικής προς έγκριση πρέπει να επιβεβαιώνεται ή να προσαρμόζεται και να προσδιορίζεται ποσοτικά στους ετήσιους προϋπολογισμούς. Υπάρχουν κίνδυνοι για την εφαρμογή της ενδεικτικής δημοσιονομικής στρατηγικής στο σχέδιο, οι οποίοι απορρέουν από κινδύνους που συνδέονται με τις αυξανόμενες πιέσεις στις δαπάνες για τους μισθούς του δημόσιου τομέα και τις κοινωνικές μεταβιβάσεις. Επιπλέον, το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025 προσδιορίζει τα μέτρα πολιτικής μέσω των οποίων θα επιτευχθεί η δέσμευση για τις καθαρές δαπάνες για το 2025 ([10]).

Μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προθέσεις στο σχέδιο που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης

(26) Το σχέδιο περιγράφει τις προθέσεις πολιτικής σχετικά με την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του σχεδίου βασίζονται σε υφιστάμενο κυβερνητικό έγγραφο στρατηγικής («*Grandes Opções 2024-2028*»). Το σχέδιο παρουσιάζει περισσότερες από 60 μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, εκ των οποίων 27 χαρακτηρίζονται ως χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

(27) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για το κλίμα που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, το σχέδιο περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικού σχεδίου για τα ύδατα και την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτων (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2024 σχετικά με την αποδοτική χρήση των υδάτων)· μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2022 και του 2023 για την κυκλική οικονομία)· επενδύσεις σε δίκτυα κινητής σύνδεσης στο διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων για περιοχές χαμηλής πυκνότητας και εθνική ψηφιακή στρατηγική (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2019 για τη βελτίωση του ψηφιακού γραμματισμού)· κατασκευή σιδηροδρομικής υποδομής (για συμβατικές αμαξοστοιχίες και αμαξοστοιχίες υψηλής ταχύτητας) (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 και του 2019 για τη σιδηροδρομική υποδομή)· και ενίσχυση των προγραμμάτων στήριξης των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, ιδίως σε οικιστικά κτίρια, όπως περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ· ειδική ανά χώρα σύσταση του 2023 και του 2022 για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων). Όσον αφορά αυτή την κοινή προτεραιότητα, η Πορτογαλία περιλαμβάνει επίσης την αύξηση των διασυνδέσεων δεδομένων μεταξύ των φορολογικών αρχών και των αρχών κοινωνικής ασφάλισης, των μητρώων και των συμβολαιογράφων, οι οποίες έχουν ως σκοπό να ανταποκριθούν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, 2023 και 2022 σχετικά με την αποτελεσματικότητα των φορολογικών συστημάτων και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

(28) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο περιλαμβάνει αύξηση του εθνικού κατώτατου μισθού (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 και του 2019 για την αγορά εργασίας και την κοινωνική προστασία) και ένα μέτρο για τη διασφάλιση της καθολικής και δωρεάν πρόσβασης στην παιδική μέριμνα και την προσχολική εκπαίδευση (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 και του 2019 σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια της κοινωνικής προστασίας)· δράσεις που σχετίζονται με τις πολιτικές για την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, όπως περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 και του 2019 για τις δεξιότητες και την εκπαίδευση)· δημιουργία επενδυτικής γραμμής για νεοφυείς επιχειρήσεις και επιχειρηματικά κεφάλαια μέσω της δημιουργίας ταμείου για υβριδικές επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 για την καινοτομία)· μεταρρύθμιση των καθεστώτων αφερεγγυότητας για την επιτάχυνση της διεκπεραίωσης και των δικαστικών αποφάσεων που περιλαμβάνονται επίσης στο ΣΑΑ (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2019 σχετικά με την αύξηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών αφερεγγυότητας και ανάκτησης)· μεταρρύθμιση σχετικά με την υποβολή εκθέσεων από τις εταιρείες όσον αφορά τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας και την κρατική αποζημίωση (ειδική ανά χώρα

([10]) Βλ. γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Πορτογαλίας, 26.11.2024, C(2024) 9063 final.

σύσταση του 2019 για τις κρατικές επιχειρήσεις)· πολυετές επενδυτικό σχέδιο για την εθνική υπηρεσία υγείας και σχέδιο για τη σωματική άσκηση και τον αθλητισμό (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2020 για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη)· και απλούστευση του φορολογικού καθεστώτος που συνδέεται με τις εταιρικές αναδιαρθρώσεις και συγχωνεύσεις (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2024 για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος).

(29) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρύθμιση για τον εξορθολογισμό της αδειοδότησης έργων ανανεώσιμης ενέργειας (δομή αποστολής για την αδειοδότηση έργων ανανεώσιμης ενέργειας — EMER 2030), η οποία αποτελεί επίσης μέρος του κεφαλαίου για το REPowerEU στο ΣΑΑ (ειδική ανά χώρα σύσταση του 2023 και του 2022 για την απλούστευση και την ψηφιοποίηση της αδειοδότησης για την ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας)· μέτρα για την εξασφάλιση πιο ολοκληρωμένου, συντονισμένου και αποδοτικού σχεδιασμού των ενεργειακών δικτύων· και εθνική στρατηγική για τη γνώση, τον προσδιορισμό και τη βιώσιμη εκμετάλλευση κρίσιμων πρώτων υλών και πρώτων υλών στρατηγικής σημασίας.

(30) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα των αμυντικών ικανοτήτων, το σχέδιο περιλαμβάνει την ενίσχυση των ικανοτήτων της αμυντικής βιομηχανίας με την αύξηση των επενδύσεων στον επανεξοπλισμό, τα υλικά και τον εκσυγχρονισμό των στρατιωτικών εγκαταστάσεων· και επανεξέταση των διαδικασιών για συγκεκριμένες δημόσιες συμβάσεις σε αμυντικούς τομείς.

(31) Το σχέδιο παρέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τη συνέπεια και, κατά περίπτωση, τη συμπληρωματικότητα με τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και το ΣΑΑ της Πορτογαλίας. Η Πορτογαλία περιλαμβάνει συνδέσεις μεταξύ μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο των εθνικών στρατηγικών προκλήσεων, του ΣΑΑ και της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, συμπεριλαμβανομένης της σύνδεσης, κατά περίπτωση, των σχετικών προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, των μέτρων του ΣΑΑ και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(32) Το σχέδιο έχει ως στόχο να συμβάλει στην κάλυψη των δημόσιων επενδυτικών αναγκών της Πορτογαλίας που σχετίζονται με τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα για δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, η Πορτογαλία προσδιορίζει την ανάγκη για ένα σχέδιο διασυνδεδεμένων δικτύων υποδομών με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των υδάτων, μέτρα αποκατάστασης και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, την ανάγκη για ένα εθνικό σύμφωνο για τα δάση και περισσότερα μέτρα ανθεκτικότητας στις παράκτιες περιοχές για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και την ανάγκη επενδύσεων στην ψηφιοποίηση και την τεχνολογική καινοτομία. Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα για την κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, η Πορτογαλία επισημαίνει την ανάγκη για περισσότερα μέτρα στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και εμπορίας ανθρώπων. Όσον αφορά την ενεργειακή ασφάλεια, η Πορτογαλία εντοπίζει την ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού μείγματος και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, καθώς και την ανάγκη καλύτερης διαχείρισης των γεωλογικών πόρων και των κρίσιμων πρώτων υλών. Τέλος, όσον αφορά την ενίσχυση των αμυντικών ικανοτήτων, η Πορτογαλία εντοπίζει χρηματοδοτικά και επενδυτικά κενά στον στρατιωτικό τομέα και την ανάγκη βελτίωσης της ελκυστικότητας της στρατιωτικής σταδιοδρομίας.

Συμπέρασμα της αξιολόγησης της Επιτροπής

(33) Συνολικά, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι το σχέδιο της Πορτογαλίας πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

(34) Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Πορτογαλίας και θεωρεί ότι η πλήρης εφαρμογή του θα συμβάλει στη διασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών και στη στήριξη της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους, καθώς και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

(35) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση του σχεδίου από την Επιτροπή. Ωστόσο, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει την αξιολόγησή της για τα μελλοντικά σχέδια σε έγγραφο χωριστό από τις συστάσεις της Επιτροπής για συστάσεις του Συμβουλίου.

(36) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής για την πορεία των καθαρών δαπανών και τις κύριες μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, μεταξύ άλλων σε σχέση με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής, καθώς και τις επιπτώσεις της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου στο δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής ότι οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές παραδοχές, αν και διαφέρουν σε ορισμένες περιπτώσεις από τις παραδοχές της Επιτροπής, μεταξύ άλλων επειδή λαμβάνουν υπόψη επικαιροποιημένα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά δεδομένα, είναι συνολικά δεόντως αιτιολογημένες και στηρίζονται σε τεκμηριωμένα οικονομικά επιχειρήματα. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη γενική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου και τους κινδύνους για τις προοπτικές, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πραγμάτωση του μακροοικονομικού σεναρίου και των υποκείμενων παραδοχών, καθώς και την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου. Ειδικότερα, το Συμβούλιο σημειώνει ότι, σύμφωνα με το σχέδιο, εξαιρουμένων των δαπανών που σχετίζονται με έργα που χρηματοδοτούνται από δάνεια του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η υποκείμενη προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής την περίοδο του σχεδίου είναι γραμμική. Το Συμβούλιο χαιρετίζει το γεγονός ότι υπήρξε διαβούλευση με τους σχετικούς συμφεροντούχους σε εθνικό επίπεδο πριν από την υποβολή του σχεδίου. Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης ότι οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι ενδέχεται να ασκήσουν πίεση στις αμυντικές δαπάνες.

(37) Το Συμβούλιο αναμένει από την Πορτογαλία να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τη δημοσιονομική στρατηγική της ανάλογα με τις ανάγκες, για να εξασφαλίσει την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών της. Το Συμβούλιο αποφασίζει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, περιλαμβανομένων εκείνων στις οποίες βασίζεται το σενάριο του σχεδίου.

(38) Το Συμβούλιο θεωρεί ότι απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις για να εξευρεθεί πριν από τον επόμενο γύρο δημοσιονομικής εποπτείας κοινός τόπος όσον αφορά τις επιπτώσεις των σωρευτικών ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών για την ετήσια εποπτεία.

(39) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την περιγραφή της Επιτροπής σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές ανάγκες και προθέσεις που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και τονίζει ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Το Συμβούλιο, με βάση τις εκθέσεις που θα υποβάλλει η Επιτροπή, θα αξιολογεί τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και θα παρακολουθεί την υλοποίησή τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(40) Το Συμβούλιο προσβλέπει στις ετήσιες εκθέσεις προόδου της Πορτογαλίας που θα περιέχουν, ειδικότερα, πληροφορίες για την πρόοδο υλοποίησης της πορείας των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται από το Συμβούλιο, και την πρόοδο υλοποίησης ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(41) Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Συμβούλιο θα πρέπει να συστήσει στην Πορτογαλία την πορεία των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται στο σχέδιο,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πορτογαλία:

1. Να διασφαλίσει ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών δεν υπερβαίνει τα μέγιστα όρια που καθορίζονται στο παράρτημα Ι της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες, 21 Ιανουαρίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. DOMAŃSKI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών
(ετήσιοι και σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης, σε ονομαστικούς όρους)

Πορτογαλία

Έτη		2025	2026	2027	2028
Ρυθμοί αύξησης (%)	Ετήσιοι	5,0	5,1	1,2	3,3
	Σωρευτικοί (*)	17,4	23,4	24,8	28,9

(*) Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης υπολογίζονται με βάση το 2023 ως έτος αναφοράς. Οι σωρευτικοί ρυθμοί ανάπτυξης χρησιμοποιούνται στην ετήσια παρακολούθηση της εκ των υστέρων συμμόρφωσης στον λογαριασμό ελέγχου.